

OMEPP-nytt

Tidskrift för Svenska OMEP
Nr 2 maj 2010

Majnumret av OMEP-nytt kommer från Malmö och Skånekretsen

En dag i mars, närmare bestämt den 26:e mars, hade vi riktig våryra i Malmö. Temperaturen flög upp mot över tjugo grader och det blev karnevalsstämning i stan. Lilla Torg hade överfyllda uteserveringar och sorlet steg upp mot himlen långt in på natten.

Nu ger synintrycken bilden av att det fortfarande är vår med parker med blåtonade gräsmattor fyllda av scilla, pärlhyacinter och små minihyacinter men temperaturen har svårt att komma upp över 10 grader så än får vi vänta med att gå med bara ben.

Förutom blomsterprakt i våra parker så sjuder Malmö av ett ständigt ökande kultur- och övrigt evenemangsutbud och befolkningstalen går ständigt uppåt, bl a en stor studentflytt från Lund till Malmö. Lärarutbildningen Orkanen som ni ser på bilden här intill, har ökande ansökningssiffror och som vanligt så är söktrycket som störst i Barndoms- och ungdomsvetenskap, som är det huvudämne som framför allt utbildar mot förskolan men

även mot grundskolans tidiga år och fritidspedagogisk verksamhet. Roligt! Ytterligare något vi gläds åt är att Malmö Högskola blivit världhögskola för forskarskolan för förskollärare med inriktning mot Barndom lärande ämnesdidaktik med fokus

på kunskapsutveckling relaterad till förskola och yngre barn tillsammans med Göteborgs, Karlstads och Linköpings universitet.

Malmö kommun har glädjande nog i dagarna fatta beslut i kommunstyrelsen att gå med i det europeiska nätverket *Cities for children* där tanken är att främja barn- och ungdomsvänliga stadsmiljöer. Redan nu finns det

mycket barninriktad verksamhet i Malmö med t.ex. en enhet *Kultur för barn och unga* som arbetar med att barn och unga tidigt i livet ska få ta del av kulturupplevelser. Varje år nås 50 000 barn och ungdomar av Malmös kulturutbud och konstnärliga aktiviteter kostnadsfritt. Det finns också ett stort antal temalekplatser spridda över hela Malmö med ytterområden och i Malmö Folkets Park kommer det att spelas barnteater de flesta dagar i veckan i sommar plus mycket annat.

I OMEP Skånekretsen har ett stort arbete lagts ner på analysen av materialet från projektet *Barns delaktighet i det fysiska rummet* och nu den här terminen abstractläsning inför kongressen i augusti och möten kring abstractbedömning. Medlemsantalet är fortfarande litet i Skånekretsen men vi hoppas på Kristianstad nu när Susanne Thulin är med i styrelsen. Vi har en del planer inför nästa termin med två olika OMEP-seminarier, bl a ett seminarium med utvecklingsledare i Malmö kommun Birthe Hagström där hon presenterar sin viktiga avhandling om arbete i förskolan med barn till föräldrar med psykisk ohälsa *Kompletterande anknytningsperson på förskola*. Längre fram i OMEP-nytt kommer en lite närmare beskrivning av Birthes arbete.

Annika Månsson, text
N O Månsson, foto

Redaktionen når du på tfn 08-669 83 70.
Världskongressen i Göteborg 11 - 13 augusti, se sid 6 ff.

Forskarskola i Barndom, Lärande, Ämnesdidaktik

Vid årets konferens i Nordisk Förening för Pedagogisk Forskning (NFPF) som gick av stapeln i Malmö i mars, återfanns ett symposium med titeln Barndom, Lärande, ämnesdidaktik. I detta presenterade sig för första gången forskarskolan med samma namn, genom sina doktorander och några av handledarna/de seniora forskarna.

Johan Dahlbeck & Ylva Holmberg, doktorander. Foto Annika Månsson

Doktoranderna presenterade sina pågående avhandlingar. Så vad engagerar då dessa forskarstuderande? som de flesta har sin bakgrund inom förskolan.

Rikedom av infallsvinklar

En av studierna berör hur yngre barn skapar mening, då de som skrivare prövar och iscensätter olika resurser, en annan hur den läroplan ser ut som

uttrycks av förskolans lärare. Exempel finns också på studier om förskolebarns aktörskap och meningsskapande i förhållande till hållbar utveckling, liksom av förskolebarns användande och lärande av matematik i samband med lek vid datorn samt om kommunikation om naturvetenskapliga fenomen i förskolan. Avslutande exempel, på den rikedom av infallsvinklar som finns i vår forskarskola, är en avhandling som innefattar en omprövning av barndomens gränsdragningar och en som behandlar musikens återspeglning av den mångkontextuella barndomen. Så här finns mycket kunskap att vänta om våra barns lärande i angelägna områden!

Forskarskolan startade 2008. Åtta doktorander och handledare utvecklar här kunskap om barndomen och de yngre barnens lärande i olika sammanhang. Forskarskolan har fokus på kunskapsutveckling relaterad till förskolan och grundskolans tidigare år. Detta är ett område som är påtagligt eftersatt i forskningen. Här finns alldeles för få forskare med engagemang för dessa åldersgrupper,

och vi är mycket glada att denna forskarskola möjliggjorts! Här finns så mycket att utveckla.

Nationellt samarbete

Forskarskolan baseras på ett nationellt samarbete mellan fem högskolor/universitet (Malmö högskola, Göteborgs universitet, Karlstads universitet, Högskolan i Kristianstad och Linköpings universitet) och mellan forskare som representerar ett flervetenskapligt närmande till temat Barndom-Lärande-Ämnesdidaktik. Den har en stark förankring i lärarutbildning med inriktning på förskola och grundskolans tidigare år, som återfinns vid samtliga ingående lärosäten. I september 2010 kommer en anknytande licforskarskola för förskollärare för minst fem licentiander att startas upp. Ytterligare information finns på våra olika hemsidor: ww.mah.se/lut/foba och www.mah.se/lut/fofoba.

Fotona: Ingegerd Tallberg Broman och malmödoktoranderna Ylva Holmberg och Johan Dahlbeck

Ingegerd Tallberg Broman
Professor

Kompletterande anknytningsperson på förskola

Birthe Hagström har skrivit avhandlingen *"Kompletterande anknytningsperson på förskola"*. Birthe visar i sin avhandling att förskolepersonal bättre kan stödja barn vars föräldrar lider av psykisk ohälsa. Tillsammans med barn- och vuxenpsykiatri i Malmö har hon utvecklat en ny modell för att stödja barnen till föräldrar med långvariga depressioner eller andra psykiska störningar som bidrar till att föräldern inte kan vara känslomässigt närvarande och tillgänglig.

I hennes studie fick fyra pedagoger vid en förskola ansvara för var sitt barn till föräldrar med psykisk ohälsa under tre år. Pedagogerna fick utbildning och handledning under projektetiden och dokumenterade även arbetet med barnen. Dessa pedagoger benämndes anknytningspedagoger och de tränades i att ta ansvar för barnet i förskolans lekstunder, måltider och de flesta andra stunder på förskolan,

allt för att få en djupare kontakt och därmed känslomässig anknytning. Denna nära kontakt kan ge barnen den stabilitet och kontinuitet, som är av stor betydelse för alla barn.

Ökad tillit och intresse

Pedagogerna berättar i studien om utveckling hos anknytningsbarnen. Barn som när de från början kom till förskolan varken visade känslor eller något intresse för varken pedagoger eller de andra barnen, visade efter

och anknytningsbarnen började visa känslor och leka.

Pedagogerna berättar att de fått lägga ner mycket arbete under projektet men att de samtidigt upplevt en stor personlig och professionell utveckling. Birthe menar att flera föräldrar som lider av psykisk ohälsa vill ha stöd i sin roll och att förskolan då kan fungera som ett viktigt komplement till hemmet.

Ett intressant ytterligare resultat var att pedagogerna såg en positiv

Tecknat av förskolebarn på Lidingö

pedagogernas anknytningsarbete ökad tillit och växande intresse för de andra barnen och pedagogerna. Arbetet med att bygga en relation hade lyckats

utveckling hos samtliga barn i gruppen med mer av känslouttryck och mer av lek.

Annika Månsson

VÄLKOMMEN till OMEPs världskongress i Göteborg den 11 – 13 augusti 2010!

Ingrid Pramling, Jan Eliasson båda från Sverige, Bronwyn Davids från Australien, Silvia Carrasco Pons, Spanien och Sylvie Rayna, Frankrike är några av huvudföreläsarna.

Därtill kan du välja bland 355 abstracts/korta föreläsningar med föreläsare från Latin Amerika, Nord Amerika, Afrika, Asien och Europeiska länder.

www.omep2010.org

Ett resurscentrum med betydelse för Malmö

Intervju med Mariann Enö, forskningsledare på RMS Resurscentrum för mångfaldens skola/FoU-utbildning i Malmö stad

Resurscentrum för mångfaldens skola startade 2005. Syftet var ett utökat samarbete mellan Malmö stad och Malmö högskola. En del av syftet var även att arbeta för integration och mångfald i skolutvecklingsfrågor.

RMS som numera även är en FoU-enhet verkar inom alla skolformer genom till exempel genuspedagogisk verksamhet, pedagogiska caféer, temaveckor, seminarier, skolforskning, utbildning av licentiander och forskningscirkelverksamhet.

RMS/FoU-utbildning samarbetar även med förskolor/skolor och högskolor/universitet runt om i landet, pedagogiska centralen i Malmö, Studentlitteratur i Lund och Skolporten AB.

Mariann berättar att i hennes uppdrag ingår utveckling av verksamheten med forskningscirkelarna, handledning av licentiander i skolutvecklingsfrågor och engagemang i en referensgrupp för genuspedagoger.

Ömsesidigt intresse

Det finns ett ömsesidigt intresse hos högskolan och kommunen att utveckla samarbetet och kanske kan man se organisationen som en del i arbetet med att utveckla Malmö från en industristad till en kunskapsstad. Alla delar i verksamheten ger olika slags ringar på vattnet i den kommunala verksamheten.

Genuspedagoger arbetar med jämställdhet i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor i Malmö, i licentiandernas tjänster ingår 30 % skol-

utveckling och forskningscirkelarna har en potential att förändra förskola och skola till mer lärande organisationer, förändringar som bygger på forskning och beprövad erfarenhet.

Det omöjliga möjligt

Hösten 2006 startade de första forskningscirkelarna i RMS' regi. Sedan dess har 35 forskningscirkel startat lokalt såväl som regionalt och nationellt.

Forskningscirkelverksamheten visar bland annat på behovet av att få diskutera pedagogiska frågor och att lyfta blicken från det egna arbetet. Trots den ibland ohållbara arbetssituationen med vikarieproblem, tidsbrist och stor arbetsbörda kommer cirkeldeltagarna till cirkelträffarna och

visar stort engagemang och intresse, som en deltagare uttryckte det: "Det är beroendeframkallande". En annan deltagare säger så här: "Denna cirkel har indirekt gjort att verksamheten på min arbetsplats numera har en bra och fungerande pedagogisk verksamhet. Cirkeln har gjort det omöjliga möjligt".

Definition av forskningscirkel:

Pedagoger/skolledare och forskare möts i dialog, reflektion och forskningsprocess för att i en förlängning utveckla och förändra profession och verksamheter.

Annika Månsson

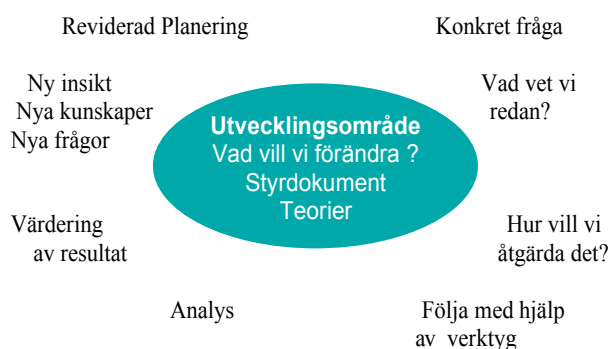
Aktionsforskning i förskolan

– trots att schemat är fullt

Den 24 mars 2010 inbjöd Stockholmskretsen till en kvällsföreläsning med förskollärare Monica Nylander. Kring temat aktionsforskning. Hon berättade om ett utvecklingsarbete genom aktionsforskning som hon och hennes två kollegor Cecilia Sandbäck och Karin Wilhemsson har arbetat med som handledare av reflektionsgrupper på fem förskolor i stadsdelen Örgryte i Göteborg. Med stöd av Ulla –Britta Bruuns minnesfond har dessa tre pedagoger dokumenterat sina erfarenheter i en bok med samma namn på Lärarförbundet förlag 2010. Arbetet startade med en kurs i ”Kvalitetsarbete genom aktionsforskning” på Göteborgs universitet under ledning av professor Karin Rönnermann, författare av teoridelen i boken. Kursen vände sig till pedagoger i olika kommuner i Västsverige med

syfte att utveckla kvaliteten på den egna arbetsplatsen. Aktionsforskning bygger på gemensam reflektion för att utveckla den egna praktiken och tankarna om den. Processen avslutas med någon form av dokumentation. Arbetsprocessen kan se ut på följande sätt:

AKTIONSFORSKNING

Monika Nylund presenterade arbetssättet med aktionsforskning

genom att berätta om två olika pedagogiska utvecklingsarbeten. Som hon har deltagit i i sitt arbetslag och om arbetet som handledare i reflektionsgrupperna. Pedagogerna dokumenterar sitt arbete, för dagboksanteckningar som sedan används som underlag vid handledningsmöten där alla pedagoger deltar en gång i månaden som representanter från sina arbetslag.Handledningarna bidrar till gemensam reflektion över det pedagogiska arbetet i alla arbetslag, alla pedagoger blir delaktiga och man stimulerar varandra. Att använda aktionsforskning i förskolan har bidragit till att utveckla kvalitén och stärka personalens kompetens.

Barbara Verholen

Handdockor ett pedagogiskt hjälpmedel

Mirella Forsberg Ahlcróna, förskollärare och fil doktor i pedagogik föreläste under en kväll för oss i Stockholmskretsen. Hon har forskat kring handdockans hanterande och kommunikationsskapande. Det hon såg i sin undersökning är att barnen utvecklar nya färdigheter och förmågor i samverkan pedagog – barn - handdocka. Hon menade även att dockan uppmuntrade barnen att på ett positivt sätt ta för sig mera av talutrymmet – det utrymme som vanligtvis domineras av pedagogerna.

Hennes arbete syftar bl.a. till att utveckla och presentera ett didaktiskt tänkande om handdockan som ett redskap för barn och vuxnas

kommunicerande och även att öka intresset för dockans möjlighet och användande i förskolan. Vi fick exempel bl.a. på hur dockan ”Hildur” och den lilla masken presenterade sig själva till musik och vi kände nog alla hur lusten och glädjen lockades fram.

Astrid Waleij

Hållbar utveckling

- det betyder att alla gör någonting för jorden

Lärande för hållbar utveckling är ett av tre teman på OMEPs världskongress i sommar. Gensvaret är stort och vi väntar oss mellan 700 och 1000 deltagare. Vuxna deltagare. Men vad vet vi egentligen om vad barnen tänker och tycker kring hållbar utveckling?

För att få veta det driver OMEP ett världsprjekt där vi helt enkelt frågar barnen. Utgångspunkten för samtalen är kongressens logga (se bilden här bredvid) och syftet är att samla in kunskap om barns tankar, kommentarer och förståelse av bilden.

I trettio länder genomför OMEP - medlemmar dessa barnsamtal och svaren börjar nu strömma in, (just nu 7 790 barn). Projektet ska förstås redovisas på kongressen, det här är bara lite smakprov.

De yngsta barnen, ett- till treåringarna, berättar väldigt konkret om det de ser på bilden: *Jag ser barn. De tvättar. Jag ser en hink.*

Barn i fyra- till femårsåldern i Kina berättar: *De tvättar jorden. De försvarar jorden.* På frågan *Varför de gör så* svarar några barn i Kina: *Människan kan inte leva utan jorden.* Några barn berättar detaljrikt om vad som finns på bilden, gröna träd, blått hav, borstar, svampar och hinkar.

Barnen har många idéer om varför barnen på bilden rengör jorden. *För att jorden ska bli en vackrare plats*, svarar några barn i nästan alla länder. En norsk flicka berättar: *Jorden märkte inte var den rullade någonstans så den blev smutsig.* I Polen finns ett barn som säger: *Barnen vill att klotet ska vara rent för det är vårt hem.* Från

Kanada svarar några barn: *För att det ska bli fred, för att de tar hand om jorden.*

Från flera länder rapporteras att många barn inte hade hört talas om begreppet hållbar utveckling, och i

några länder finns det inte heller någon översättning av begreppet till det egna språket. Men flera rapportörer skriver att intervjuarna blivit förvånade över hur mycket barnen känner till.

Den här smutsiga planeten är ful. När det är smutsigt kan man bli sjuk. När vatten är smutsigt dör fiskarna. Barnen vill ha hälsa och lycka för alla. (Polen)

Jag vet varför de tvättar världen, för de försöker visa oss att man ska sluta skräpa ner, för att om man skräpar ner förstör man sitt land. (Irland)

Några barn drar in sig själva i sina svar, *Jag ser mig själv i bilden* (Brasilien). *Om jorden känner sig ren, så blir jag glad och jordens vänner kommer att tycka om det. Jordens vänner – det är ju solen och månen!* (Korea)

95 utvecklingsprojekt från barns vardag runtom i världen ska också

presenteras. Missa inte möjligheten att inspireras och knyta kontakter under kongressen i Göteborg 11-13 augusti, för du: *Hållbar utveckling - jag tror kanske att det, typ, handlar om att rädda världen till senare.*

Ingrid Engdahl
Ordförande i Svenska OMEP

Frågor och svar:

Var hittar man information om kongressen? www.omep2010.org

Var anmäler man sig? www.omep2010.org

Vad kostar det? Efter 15 maj är priset 4 100 kr, exklusive moms, 2050 för studerande.

Kan man gå flera till priset för en? JA, man kan dela på ett kongresspass, och dela upp alla föreläsningar och seminariepass mellan pedagogerna på en förskola.

Du missar väl inte OMEPs världskongress 11-13 augusti i Göteborg!

NORDAMERIKA

29 abstracts från 2 länder

EUROPA

181 abstracts från 23 länder

LATINAMERIKA

24 abstracts från 7 länder

ASIEN

116 abstracts från 13 länder

Anna-Karin Engberg

AFRIKA

11 abstracts från 4 länder

En Global Mötesplats

Under tre dagar i augusti kommer Göteborg att bli en mötesplats för oss som är engagerade i förskolan och har ett internationellt och globalt intresse.

Kongressen hålls i Göteborgs konserthus och på Pedagogen i centrum.

Kongressavgiften är 3 600 kronor exklusive moms, och ger dig tillträde till forskare och kollegor från hela världen. En kongressbiljett är inte personlig utan kan delas av flera pedagoger på samma arbetsplats.

Läs mer om det vetenskapliga programmet på andra sidan pappret. Alla abstracts kommer att kunna läsas på hemsidan när programmet är lagt.

Ett fantastiskt gensvar

Vi har fått in **355 abstract** till kongressen - ett fantastiskt gensvar.

185 abstract gäller Lärande för hållbar utveckling, vilket gör kongressen till **det hittills största internationella mötet kring ESD inom förskola**.

50 abstract gäller temat Jämställdhet och jämlikhet.

120 abstract är inskickade till temat Olika barndomar.

95 abstract gäller FoU- arbeten, där praktiker från hela världen kommer att presentera sina utvecklingsarbeten.

Organisation Mondiale pour l'Éducation Précolaire
World Organisation for Early Childhood Education
Organización Mundial para la Educación Preescolar

OMEP bildades 1948 och finns i drygt 60 länder. OMEP är en ideell organisation som arbetar för bra uppväxtvillkor och utbildning för barn i åldrarna 0 – 8 år.

OBS! Reducerad kongressavgift fram till 15 maj
www.omep2010.org

los niños ciudadanos de un mundo lleno de desafíos

children citizens in a challenged world

enfants citoyens dans un monde défié

Anna-Karin Engberg

August 11-13, 2010 | Göteborg, Sweden

Organisation Mondiale pour l'Éducation Préscolaire
World Organisation for Early Childhood Education
Organización Mundial para la Educación Prescolar

www.omep2010.org

children citizens in a
challenged world

XXVI World Congress August, 11-13, 2010 Göteborg, Sweden

www.omep2010.org

Kontaktpersoner

Ordf Ingrid Engdahl, Pyrolavägen 25, 181 60 Lidingö, 070 952 67 35

OMEP- nytt: Astrid Waleij, redaktör, 08-669 83 70

SKÅNEKRETSEN: Annika Månsson

GÖTEBORGSKRETSEN Sonja Sheridan, Mor Annas väg 56, 443 51 Lerum, 031-786 23 68

STOCKHOLMSKRETSEN: Eva Ärlemalm-Hagsér, Sunnanvindsgränd 209, 177 71 Järfälla, 0706-42 30 85

NORRLANDSKRETSEN: Margareta Rönngren, Taffelstråket 45, 903 53 Umeå, 090-16 12 02

SVENSKA OMEPs hemsida: www.omep.org.se

OMEP- nytt 2010:2 Utgiven av Malmö & Skånekietsen maj 2010
ISSN: 1104 - 7569

Utgivningsplan Ansvarig krets: Göteborgskretsen
2010:3- Manusstopp 1 november utkommer i november 2010

Svenska OMEPs mål

är att skapa kontakter och samverkan både nationellt och internationellt, med och mellan olika yrkesgrupper, som är engagerade i frågor som rör barn i åldrarna 0-8 år.

Svenska OMEP arbetar för att genom olika åtgärder sprida kunskap om barn och barns villkor i såväl Sverige som andra länder.

Svenska OMEP arrangerar

- temakvällar, debatter och seminarier kring aktuella frågor
- konferenser och symposier
- studiebesök för utländska OMEP- medlemmar
- internationella kontakter

Som medlem i Svenska OMEP

- kan du påverka myndigheter som ansvarar för att barns behov tillgodoses
- får du träffa andra yrkesgrupper som arbetar för barn i åldrarna 0-8 år
- kan du delta i seminarier och konferenser i Sverige och i världsOMEP
- får du OMEP- nytt 2-3 gånger/år

Medlemskap

Du blir medlem när du betalar årsavgiften som är:

200 kronor för enskild medlem, 100 kr för studenter

600 kronor för organisation

210 kronor till ger dig OMEPs internationella tidskrift *International Journal of Early Childhood*.

Beloppen sätts in på Svenska OMEPs plusgiro: 45 63 41-7

Kom ihåg att skriva namn, adress och e-postadress på inbetalningskortet eller i meddelanderutan, om du betalar över Internet